Śivarāma Swami: Sādhavo Hṛdayaṁ Mahyam

Śyāmasundara Dāsa (Bakaja Zoltán)

Ez évben jelent meg Śrīla Śivarāma Swami Mahārāja:[1] *Sādhavo Hṛdayaṁ Mahyam* című angol nyelven írt könyve a Lāl Kiadó gondozásában.[2] A kötet alcíme *Saints are my heart*. Ez a szanszkrit cím angol fordítása, s szó szerinti jelentése „a szentek a szívem". Bár a mű magyar kiadása is folyamatban van, a recenzió megírásának idején még nem készült el.

A kötet a *Śrīmad-Bhāgavatam* Kilencedik Énekéből meríti témáját, Ambarīṣa és Durvāsā történetét dolgozza fel, amelyről a *purāṇa* Kilencedik Énekének negyedik és ötödik fejezetében olvashatunk. Az inspiráció forrásául szolgáló mű magyarul is elérhető, 1995-ben jelentette meg a Bhaktivedanta Book Trust. Verseinek jelentését A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda fordítása és magyarázatai tárják fel a mai olvasók előtt,[3] s akiket mélyebben is érdekel a bengáli *vaiṣṇava* filozófia, azok Bhānu Swami angol nyelvű fordításában Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura magyarázataival is megismerkedhetnek.[4]

A *Sādhavo Hṛdayaṁ Mahyam* a bengáli *vaiṣṇava* írói hagyományhoz hűen áldáskérő invokációval kezdődik, amelyet a bevezetés után nyolc rövid fejezet követ, és egy, az egyes fejezeteknél jóval hosszabb zárszó foglal keretbe. Az író úgy mutatja be a történetet, hogy a *Śrīmad-Bhāgavatam* Kilencedik Énekéből kiemeli a negyedik fejezet 63–71. versét, s részletes magyarázatot fűz hozzájuk. Az első hat fejezet mindegyike egy-egy vers idézésével kezdődik, a maradék három vers pedig a hetedik fejezet elején olvasható. A nyolcadik, utolsó fejezet a *Bhāgavatamban* az egész történetet lezáró (9.5.28) verssel indul, a zárszó pedig visszatér ahhoz, amelyet a hatodik fejezetből már megismertünk, s amelyből a kötet címadó sora is származik.

A Bevezetés a Legfelsőbb Úr, Kṛṣṇa, a *Bhāgavatam* főhőse és központi személyisége tulajdonságai közül emel ki egyet: a *prema-vaśyát*, azt, hogy Ő alárendeli magát a hívei szeretetének, majd megkezdi annak vizsgálatát, milyen minőségű szeretet képes arra, hogy a mindenség

[1] Śrīla Śivarāma Swami Mahārāja 1949-ben született Budapesten, ám hétéves kora után Kanadában nevelkedett. 1970-ben került kapcsolatba a Kṛṣṇa-tudatú Hívők Nemzetközi Közösségével, s jelenleg ő a közösség irányító testületének magyarországi képviselője. Számos könyve magyarul is kapható, angol nyelven megjelent írásai pedig egy teljes könyvespolcot megtöltenek.

[2] Śivarāma Swami: *Sādhavo Hṛdayaṁ Mahyam, Saints Are My Heart.* Lāl Kiadó, Hungary, 2015.

[3] Bhaktivedanta Swami Prabhupada, A. C.: *Śrīmad-Bhāgavatam* (Kilencedik Ének). The Bhaktivedanta Book Trust International, 1995.

[4] Viśvanātha Cakravartī: *Śrīmad-Bhāgavatam* Vol. 6. Sri Vaikunta Enterprises, Chennai, 2010.

urát a szolgái engedelmes szolgájává tegye. Mi jellemzi azt a szeretetet, amiért cserébe nem tud mást felkínálni, mint önnön magát adni szerető hívének? A szerző saját szavaival élve: *„ez a könyv magyarázatokat fűz az Úr elbűvölő szavaihoz, melyek feltárják, mi fonja eggyé az Úr szívét a szentek szívével.”*[5]

A mű azonban többet kínál, mint csak valami számunkra megfoghatatlan, földöntúli érzelem bemutatását. Ambarīṣa király és Durvāsā története arra is alkalmas, hogy szemléltesse, hogyan fejlődhet ki fokozatosan ez az érzelem az emberben még úgy is, ha elméjét kezdetben az ezzel ellentétes harag és önközpontúság uralták.

Durvāsā neve nem cseng ismeretlenül azok fülében, akik már hallottak egyetkettőt a *Mahābhārata* vagy a *purāṇák* történetei közül. Híres *yogī* ő, akiben Śiva ereje lakozik, de minden kiválósága ellenére hirtelen haragú, amivel sok keserű pillanatot szerez másoknak. A történet másik szereplője, Ambarīṣa király nem merült el a *yoga* misztika gyakorlásában, nem magányos remete volt, hanem világi ügyekkel foglalatoskodni kényszerülő uralkodó, ám az Úr iránti odaadása nagyszerű jelleművé formálta, s még a híres *yogīnál* is kiválóbbá tette. Türelmének és alázatosságának köszönhetően a Durvāsā önhittsége által generált konfliktusukból ő került ki győztesen, s így találkozásuk leírása arra is lehetőséget ad, hogy jól láthatóan bemutassa, mennyivel több áldásban részesül az, aki az Úr iránti odaadás útján halad, mint a *yoga* misztikus ösvényének követője.

A könyv zárszava a szerző vallomásával kezdődik: *„Az Úr Nārāyaṇa és Durvāsā Muni párbeszéde a* Śrīmad-Bhāgavatam *egy olyan epizódja, amely tagadhatatlanul a kedvenc olvasmányaim közé tartozik. Kṛṣṇa* gopīkhoz *intézett szavaihoz hasonlóan* – na pāraye ’ham, *»nem tudom visszafizetni azt az adósságot, amit szeplőtlen szolgálatotok ró ki Rám« – az Úr Nārāyaṇa Durvāsānak szánt tanítása is vallomás, amely még Kṛṣṇa szavainál is nyíltabban tárja fel az Úr* bhaktái *iránt táplált szeretetét. Ez a vallomás megbabonázott, és arra ösztönzött, hogy e könyv lapjain még részletesebben szóljak az Úr és az Úr* bhaktáinak *csodálatos kapcsolatáról.”*[6]

Śivarāma Swami Mahārája bár filozófiai témát választott, nem száraz értekezést írt, mondandóját a *Bhāgavatam* eredeti történetébe illesztve, párbeszédes formában fogalmazta meg. Ez a technika jól ismert a *vaiṣṇava* irodalomban, ez jellemzi a *purāṇákat* és az *itihāsákat* is, s a megelőző századok tanítói, mint például Viśvanātha Cakravartī – akire a szerző maga is hivatkozik a könyv bevezetésében – vagy Bhaktivinoda Ṭhākura is előszeretettel nyúltak e formához.

Bár a könyv a *Śrīmad-Bhāgavatam* említett fejezeteinek magyarázatául íródott, az olvasó ne higgye azt, hogy nem áll másból, mint az írónak a *purāṇa* történetén való elmélkedéséből. A *vaiṣṇava* irodalmi hagyomány megköveteli, hogy bármily kiváló gondolatokkal is rendelkez-

[5] Śivarāma Swami 2015: 14.

[6] Śivarāma Swami 2015: 125.

zék valaki, véleményének kialakításában és megfogalmazásában ne csupán az intuíciójára támaszkodjon, hanem alapozza azt meg és támassza alá a szentírások kijelentéseivel, s amennyiben az elődei közül más már foglalkozott a témával, az ő nyomdokain haladva induljon tovább, de legalábbis emlékezzen meg a munkájáról. Śivarāma Swami Mahārāja is ennek a hagyománynak a szellemében írta meg a könyvét, gondosan ügyelve kijelentései megalapozottságának dokumentálására. A szentírásokból idézett versek jegyzéke két oldalnyi terjedelmű, s az is kiderül belőle, melyiket idézte teljes terjedelmében és melyiknek hivatkozott csak egy-egy sorára vagy rövidebb részletére.

Az előbb említett versjegyzék csak az idézetül szolgáló művek első sorát és azt az oldalszámot tartalmazza, ahol azok a könyvön belül megtalálhatóak, arra vonatkozólag azonban, hogy mi a forrásuk, nem szolgál felvilágosítással. Ez a szerep a felhasznált irodalom jegyzékére hárul. Mivel volt alkalmam látni a magyar kiadás előkészületének anyagait, tudom, hogy ez a lista is egy kétoldalas felsorolás, s olyan neves *vaiṣṇava* szerzőket találhatunk meg benne, mint A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda, Baladeva Vidyābhūṣana, Jīva Gosvāmī vagy Vṛndāvana Dāsa Ṭhākura. Az angol kiadásból azonban a bibliográfia kimaradt, s bár a fejezetek végén található jegyzetek megemlítik, hogy a szerző honnan merítette az inspirációt, a pontos könyvészeti adatokat nem tartalmazzák, így a források nem, vagy csak nehezen visszakereshetőek.

Az ismertetés végén a könyv külleméről is említést kell tennem. A Śrīla Śivarāma Swami Mahārāja tollából korábban megjelent munkákat ismerve nem meglepő, hogy a keménytáblás kötet luxuskivitelben látta meg a napvilágot. A vörös műbőr borítást mind a fedő-, mind a hátlapján, valamint a gerincén is aranyozás díszíti, s a belívet műnyomó papírra nyomtatták. A könyvet színes festmények teszik vonzóvá: s a történetekhez kapcsolódó illusztrációk mellett a fejezetek kezdőoldalain kódexszerű díszítőmotívumokat láthatunk, a magyarázatok első betűi festett iniciálék, a fejléc páros és páratlan oldalain pedig eltérő virágdíszítmény tűnik fel. Az invokáció és a bevezetés kivételével a fejezetek előtt egy színesen nyomott pávamotívumot tartalmazó pausz előlap található, s a következő oldalra lapozva egy, az Úr Nārāyaṇát ábrázoló festményre bukkanunk, amely minden egyes fejezet előtt feltűnik. Ezt követi a díszes, kódexszerű oldal az idézett verssel, majd továbblapozva a bal oldalon ismét egy festményt láthatunk, amely immár az adott fejezet témájához kapcsolódik. A jobb oldalon kezdődik a szerzőnek az idézett vershez fűzött magyarázata, amelynek első betűje a benne feldolgozott témához kapcsolódó, festett iniciálé. A lapok éle aranyozott, ami tovább erősíti az olvasó kódexekre való asszociációját. A díszes kivitel egyetlen hátránya, hogy a kicsit sötétes színnel nyomott oldalak a gyenge szemű olvasók számára megnehezítik a viszonylag apró, tízpontos betűk olvasását.

A *Sādhavo Hṛdayaṁ Mahyam* kedves olvasmánya lesz mindazoknak, akiket ér-

dekelnek az Isten iránti odaadás, a *kṛṣṇa-bhakti* titkai, s nemcsak a *vaiṣṇava* hitű olvasók számára tanulságos, hanem minden olyan vallás követőjének épülésére szolgálhat, amelyben szerepet kap a szeretet, az alázat és az önzetlenség.

Śrīla Śivarāma Swami Mahārāja magyarázatainak tükrében értékes elemzést kapunk arról, mit tanít nekünk Ambarīṣa és Durvāsā története, s a korábbi forrásokra való gazdag hivatkozás egyszerre teszi a könyvet aktuálissá, ugyanakkor egy ősi tradíció értékeit felvonultató alkotássá.